

РЕЦЕНЗИЯ

за научните трудове, учебната и научната дейност

на гл. ас. Катерина Атанасова Щерева, д-р

представени за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика - логопедия), обявен в ДВ, бр. 50 от 15.06.2018 г за нуждите на Факултета по начална и предучилищна педагогика на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Рецензент: проф. Енчо Недялков Герганов, д-р, професионално направление 3.2. Психология (Когнитивна психология, Психолингвистика)

Рецензията е направена въз основа на всички материали, постъпили във ФНПП на СУ „Св. Климент Охридски“ за участие в обявения конкурс, за който документи е подал само един кандидат – гл. ас. д-р Катерина Атанасова Щерева. Документацията е напълно в съответствие с изискванията на нормативните актове за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“.

1. Общо представяне на получените материали

За участието си в конкурса гл.ас. д-р Катерина Щерева е представила за рецензиране общо 34 публикации, от които 2 монографии, 2 студии, 25 статии, публикувани в научни списания и научни сборници, 3 научно-приложни разработки и 2 интернет базирани помагала. Всички публикации са по темата на конкурса. Според справка на кандидатката и Уверение от Отдел „Библиотечно-информационно обслужване“ на Университетската библиотека при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ са установени 51 цитирания на научни трудове на гл. ас. Щерева. Това е достатъчно силен показател за познаването на научната й продукция от научната общност и въздействието й върху развитието на научните изследвания в нейната проблемна област.

2. Данни за кандидата

Д-р Катерина Щерева е завършила специалност логопедия във Факултета по начална и предучилищна педагогика на Софийски университет “Св. Климент Охридски” през 1993 г. със степен магистър. През 2010 е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в СУ „Св. Климент Охридски, а през 2011 защитава дисертация на тема “Фонологичното осъзнаване и бързото назоваване при деца, носители на българския език“ и получава научната

и образователна степен „доктор“ по научната специалност „Специална педагогика (логопедия)“. Работила е като учител-логопед в Логопедична детска градина (1992-1995). От 1995 до 2007 е директор на Логопедичен център/Логопедично училище в София. В 2007 става управител на Детски център „Вила Вилекула“. От 2006 до 2012 е хоноруван асистент по логопедия в СУ „Св. Климент Охридски“, ФНПП, катедра „Специална педагогика и логопедия“. През 2012 спечелва конкурс за асистент в СУ „Климент Охридски“ и от септември 2012 до сега работи като главен асистент по логопедия в катедрата по Специална педагогика и логопедия към ФНПП на СУ „Климент Охридски“. Гл. ас. д-р Катерина Щерева повишава непрекъснато своята квалификация, като участва в национални и международни обучителни курсове в проблемната област, в която работи. За десетина години е участвала в дванайсет подобни курса. Освен това в този период е работила като главен експерт, консултант или изпълнител в 12 национални и международни изследователски проекта. Д-р Щерева се включва активно в научния живот у нас и в чужбина. Тя е взела участие с научни доклади и съобщения в 34 национални или международни научни конгреса, конференции и форуми по проблемите на логопедията и специалната педагогика.

3. Обща характеристика на научната продукция на кандидата

Значителна част от публикациите (над 10 статии и научни съобщения) са в проблемната област „Четенето и свързани фактори“. Всички те са обобщени в научната монография „Четенето и свързани фактори“, Издателство „Глосса Терапи“, София, 2018. Гл. ас. Щерева представя тази монография като вид хабилитационен труд, макар че това не се изисква, тъй като тя има научната и образователна степен „доктор“. Ще разгледам по-подробно този труд, защото той достатъчно добре представя д-р Щерева като учен-изследовател и академичен преподавател.

Монографията „Четенето и свързани фактори“ е фундаментален труд за многоаспектната същност на процеса четене и факторите, които обуславят както усвояването му, така и усъвършенстването му на всички равнища. Авторката е успяла да обхване голямото разнообразие от проблеми, свързани с теоретичните изследвания на четивните процеси и с експериментите за изследване влиянието на различни фактори върху тях. Изключително ценни са представените в монографията собствени експериментални изследвания на авторката в тази област – от експеримента за проследяване процеса на първоначалното усвояване на четенето и установяване предикторите на декодирането на думи до експеримента за разкриване на корелационни връзки между слуховата преработка на информацията и способността за декодирането на думи, разбирането при четене и свързаните с тях фактори. Логическата структура на монографията адекватно отразява целите и задачите на авторката.

Първа глава е посветена на феноменологията на четенето. В нея Катерина Щерева е разгледала най-важните раздели на езикознанието като наука за езика, които имат пряко отношение към четенето като процес на декодиране на графемо-фонемните съответствия.

Това са фонетиката и фонологията. Авторката изяснява основните понятия, които се разглеждат в тези науки, като говорен звук, фонема, сричка, супрасегментни единици и др. Разгледани са акустическите характеристики на говорните звукове, видовете фонемни и броят им в българския език, тяхната съчетаемост в началото, средата и края на думата. Понятията са изяснени на различни равнища на езиковите единици – на равнището на думата, сричката и фонемата. Този подход позволява да се постигне по-задълбочено разбиране на основните понятия в контекста на проблемите, свързани с четенето. Тук са разгледани различните етапи при усвояване на четенето и писането чрез специално обучение в образователната система, като възприетите в българската образователна система три етапа – аналитичен, етап на овладяване на цялостни похвати на четене и синтетичен етап. Представени са различни модели за участието на мозъка при четене, както и конкретни неврофизиологични и психофизиологични изследвания за ролята на различни мозъчни структури при преработка на информацията в процеса на четенето. Този аспект е особено важен за разбирането на дислексията като едно от нарушенията на четенето, която се разглежда на различни места в монографията. В края на първа глава подробно и с необходимата дълбочина са разгледани осем теоретични модела на четенето, като модели на двойния и тройния път; модел на четенето по аналогия; хипотеза за самообучението; конекционисткият модел за паралелна преработка на информацията; модел на Milne; теория на Ehri за развитието на разпознаването на думи; модели за четенето на свързан текст: отдолу – нагоре, отгоре – надолу и интерактивни модели; модел на Adams за четенето на свързан текст. Това са теоретични модели, отразяващи най-новите постижения на науката за механизмите на преработка на езикова информация изобщо и на информацията, получавана в процеса на четенето, по-специално. Зададената в първа глава теоретична рамка е дълбоко съдържателна и подходяща за изясняването на най-съществените аспекти на четивните процеси в следващите глави.

Във втора глава „Декодиране и разбиране при четене“ се разглеждат подробно и многопосочно проблемите, свързани с разбирането на прочетеното, скоростта и точността на декодирането, които са основният фокус на изследванията на четивните умения на децата. Характеристиките на декодирането при четене и факторите фонологично осъзнаване, фонологична краткосрочна памет и бързо серийно назоваване, които оказват най-съществено влияние върху успешното му протичане, се разглеждат в първа част на тази глава. Във втора част са представени проблемите, свързани с основните характеристики на разбирането при четене в когнитивен план, а в трета част е описано подробно собствено експериментално изследване на авторката по обсъжданите проблеми. Сред основните фактори на декодирането се изтъква фактора фонологично осъзнаване. Това понятие е разгледано в историческа перспектива и в теоретичен план. Щерева приема и се обосновава с изследвания на различни автори, че фонологичното осъзнаване като разбиране на звуковата структура на езика е силен индикатор за успех в усвояването на четенето. Затова му отделя голямо внимание и го разглежда в светлината на различни когнитивни способности. Особено силно е представена връзката на фонологичното осъзнаване с металингвистичното осъзнаване, което включва различни други езикови способности. Като обобщение на концепциите за съдържанието на понятието металингвистично осъзнаване, включващо фонологично осъзнаване, осъзнаване на думата, синтактично осъзнаване и осъзнаване на прагматиката, както и на резултатите от множество изследвания авторката стига до констатацията, че „фонологичното осъзнаване е

най-критичният компонент на металингвистичното осъзнаване, необходим за развитието на ранните умения за четене при децата.“ (с. 66). Нещо повече тя изтъква, че изследванията на много езици с различни фонологични системи потвърждават, че последователността в развитието на фонологичното осъзнаване е универсална. Щерева напълно обосновано приема, че дефицити във фонологичното осъзнаване и фонологичната преработка са причина за нарушенията на четенето. Във връзка с това тя представя множество крослингвистични изследвания, в които се установява, че фонологичното осъзнаване е съществен предиктор на четенето на думи, че фонологичният дефицит е основна причина за трудностите при четене, че дислексията на развитието се характеризира със значителни фонологични дефицити и др. Все във връзка с ролята и мястото на фонологичното осъзнаване при усвояване на четенето Катерина Щерева представя собствено изследване на български деца между 4 и 7-годишна възраст. Тя е използвала създаден от нея „Картинен тест за фонологично осъзнаване за деца от 4- до 7-годишна възраст“. Въз основа на анализа на резултатите от 16 субтеста, отнасящи се до фонологичното осъзнаване, тя стига до извода, че данните от това изследване потвърждават „и за българските деца закономерностите на общата последователност на развитието на фонологичното осъзнаване, валидни за азбучните езици и доказани чрез много тестове и изследвания на лица на различна възраст и нива на четене.“ (с. 75). Фонологичната краткосрочна памет, предложена от Бадели, е разгледана с необходимата за целите на монографията пълнота. Авторката посочва, че между краткосрочната фонологична памет и усвояването на езика и грамотността съществува силна връзка, което е доказано като резултат от множество емпирични изследвания. Тя дава редица примери за тази връзка. Най-подробно и задълбочено в тази глава е разработена темата за способността за бързо серийно назоваване. Особено добре е разгледан въпросът за измерването на тази способност. Проследена е дискусиата за едновременното или поединичното представяне на стимулите в измервателния инструментариум. Дадени са резултати от изследвания с двата метода на представяне и връзката им с четенето. След оценъчен анализ на тези резултати авторката приема за доказано, че „едновременното представяне на стимули за бързо серийно назоваване при прогнозиране на способността за четене дава по-надеждни резултати за отделянето на добрите от лошите читатели в детска възраст.“ (с. 82). Въз основа на данни от собствени изследвания и корелационни изследвания на множество други автори Щерева приема, че има пряка връзка между фонологичното осъзнаване и бързото назоваване. Децата, които имат високи резултати по единия показател имат високи резултати и по другия. И обратно, децата с ниски резултати по единия показател са с ниски резултати и по другия.

Теоретичните постановки и експерименталните изследвания за разбирането при четене се разглеждат във втора част на тази глава. Тук са представени моделите за придобиване на умения за четене с разбиране и са определени когнитивните и социалните фактори, от които то зависи. Зададени са и три различни равнища на разбиране – пасивно разбиране, разбиране за целите на ученето и саморегулиращо разбиране. Авторката разглежда редица модели, сред които най-изследвани са опростеният модел на разбирането при четене, разглеждащ четенето с разбиране като производно на декодирането и разбирането при слушане. Друг модел е свързан с хипотезата за лексикалното качество. Според тази хипотеза качеството на репрезентациите на думите дава отражение върху четивните умения на четеца, включително върху разбирането. Правописните, фонологичните и семантичните (менталните) лексикални

репрезентации осигуряват гладко и успешно четене с разбиране. Представен е и моделът на Колинс и Куилиан „Обучаема система за разбиране на езика“, който обяснява как са организирани знанията в дългосрочната памет на човека. Моделите на „умствения речник“ също обясняват разбирането при четене. Авторката е описала голям брой изследвания, чрез които са проверявани хипотези, изведени от посочените теоретични модели. В преобладаващата част резултатите от тези изследвания потвърждават продуктивността и обяснителната сила на тези модели.

В третата част на тази глава са описани собствените изследвания на авторката. Основните цели на първия ѝ експеримент е да се проследи процесът на първоначалното усвояване на четенето (декодиране и разбиране) при ученици от 1-ви и 2-ри клас на българското училище, от една страна, и да се установят предикторите за декодирането на думи и разбирането при четене, от друга страна. За да проведе това експериментално изследване Щерева е разработила собствени тестове или е адаптирала за българския език чужди тестове за измерване на: бързото серийно назоваване – обекти и букви; фонологичното осъзнаване – манипулиране и римуване; декодирането на думи /четене без смисъл; тест „Картинен речник“ и тест за измерване на разбирането при четене на текст. Получените тестови балове са подложени на различни видове статистически анализи. Чрез еднофакторни дисперсионни анализи са получени стойностите на F -критерия, с който се проверяват хипотезите за статистически значимо влияние на факторите пол и възраст върху всяка една от изследваните променливи, измерени чрез посочените по-горе тестове. Факторът пол оказва статистически значимо влияние само върху фонологичното осъзнаване, речника и четенето с разбиране. Факторът възраст влияе значимо върху всички изследвани променливи. Резултатите потвърждават хипотезите на Щерева. Интересни са и данните от корелационния анализ за връзката между всеки две от изследваните променливи. Декодирането на думи е в най-силна корелационна връзка с бързото назоваване на букви ($r = 0,638$), след това с фонологичното осъзнаване ($r = 0,531$), а така също и с бързото назоваване на предмети ($r = -0,490$). Разбирането при четене е в най-силна корелационна връзка с речника ($r = 0,535$), след това с фонологичното осъзнаване ($r = 0,469$) и накрая с декодирането на думи ($r = 0,403$). Тези резултати потвърждават хипотезите и очакванията на авторката и хвърлят допълнителна светлина върху изследваните процеси в световната литература, защото за първи път се публикуват данни за четене на български език от български деца. Чрез множествен регресионен анализ Щерева е изследвала влиянието на различни предиктори върху декодирането на думи в първи и втори клас. Като резултат се установява, че значимо влияние върху декодирането на думи при децата от първи и втори клас имат предикторите скорост на четене ($Beta=0,518$); бързо серийно назоваване на букви ($Beta= -0,269$) и фонологично осъзнаване ($Beta= -0,218$). Коефициентите $Beta$ за тези три предиктора са статистически съществени според t -критерия на Стюdent. Авторката е направила много добра съдържателна интерпретация на резултатите от многопосочния анализ с различни мощни статистически методи. В заключение тя пише, че резултатите от Експеримент 1 „подкрепят идеята, че прогресът в развитието на четивните умения е особено динамичен в първите години на ограмотяване и е в посока от фонологичните умения и способността за бързо назоваване (във връзка с повишаването на уменията за декодиране на думи) към подобряване на разбирането при четене“. (с. 135).

Трета глава „Ритъм, слухова и прозодична преработка при четене“ е посветена на речевия ритъм, времевия и ритмовия гнозис, както и на ритмичната организация на езиците. В първа част е направен обзор на изследванията по тези проблеми. Подробно са представени фундаментални теории за ритмичната организация на речевите структури, сред които с най-голямо влияние върху изследванията по тези проблеми са Метричната теория и Осцилаторната теория на ритъма. Проблемите, свързани с ритмичната организация на речта, времевия и ритмовия гнозис, са разгледани в интердисциплинарен план. Обхванат е широк спектър от теоретични и експериментални изследвания по тези проблеми във фонетиката и по-специално в разделите за супрасегментните единици и прозодичните характеристики на изказването, във фонологията и особено в невропсихологията и невролингвистиката, в които ритмовият и времевият гнозис са изследвани във всички модалности, а чрез специално планирани и проведени изследвания проф. Мавлов доказва надмодалния им характер. Наред с това тези изследвания показваха, че пространствено-времевият гнозис осигурява четивния процес. Дефицити в пространствено-времевия гнозис водят до нарушения в четенето. Щерева е представила подробно метричната и осцилаторната теория на езиците. Като една от най-важните характеристики на метричната теория тя изтъква установената от Либерман важна роля на ударението, което може да се представи като лингвистична манифестация на ритмичната структура на изказването. Метричната структура на изказването е представена като решетка, която по същество представлява синхронизацията на поредица от статични събития. Разглежда също множество модели на ударението както във фонетиката, така и във фонологията. Осцилаторната теория е представена като опит да се създаде речево-музикален ритмов модел. Тъкмо въз основа на този опит тя се изгражда като динамична теория на ритъма. След като прави задълбочен сравнителен анализ на двете теории Щерева стига до точното обобщение: “Докато метричната теория представя ритъма на изказването като йерархична организация на ударението, осцилаторните теории го представят като колебливи вибриращи системи с различни фази“. (с. 151). Авторката показва, че в редица изследвания усвояването на ритъма от децата е важна предпоставка за тяхното ограмотяване. Широкият спектър от проблемите с ритъма, метричната структура на изказването и четивния процес обхваща и важните хипотези за дефицита на бързата слухова преработка и за дефицита на амплитудното начало, които са разгледани като обяснителни механизми на дефицити в четенето. Прегледът на теоретичните модели и експерименталните изследвания за метричната структура на речта и пространствено-времевия гнозис е направен задълбочено и с необходимата достатъчност. Чрез този преглед Щерева създава солиден теоретичен фундамент за продуктивни експериментални изследвания на четенето. В края на първа част тя прави силното обобщение: „Теориите, които обсъждат ролята на слуховата обработка и връзката ѝ с фонологичното осъзнаване и по-късно с нарушенията на четенето и писането, варират при отделните автори, но дават основания за активна експериментална дейност, базирана на проучвани или малко познати феномени.“ (с. 162). Тъкмо това стимулира авторката да проведе редица експериментални изследвания, за които идеите са породени от разгледаните теоретични и експериментални изследвания в научната литература. Във втора част на тази глава са описани три експеримента, чиито резултати имат голяма научна стойност и определен приносен характер. В експеримент 2 е изследвана способността на децата за дискриминация на прозодични модели и фонологичното осъзнаване в предчетивния период. С това изследване авторката си поставя за цел да установи характера на връзката

между супрасегментната чувствителност на децата и тяхното фонологично осъзнаване в предчетивния период на развитие. За постигане на изследователската си цел Щерева използва мощен измервателен инструментариум „Картинният тест за фонологично осъзнаване /КТФО/“ и два субтеста за измерване на бързото серийно назоваване. Картинният тест включва 16 субтеста за измерване на различните аспекти на фонологичното осъзнаване, сред които римуване, изследвано с два теста; класифициране, изследвано със седем теста; манипулиране (измерено чрез 2 теста); Сливане – разпознаване на сливането сричка/фонема (измерено чрез два теста) и сегментиране – измерване на разпознаването на сегментирането на изречение/сричка/фонема. Използван е и тест за дискриминация на прозодични модели. Получен е огромен масив от експериментални данни, който е подложен на статистически анализ с адекватните методи на корелационния анализ за установяване на връзки между променливите. Установена е положителна статистически значима връзка между фонологичното осъзнаване и способността за дискриминация на прозодични модели. Освен това корелационният анализ показва, че е налице силна корелационна връзка между почти всички аспекти на фонологичното осъзнаване и прозодичната чувствителност. Щерева е направила добре обвързана с теоретичните модели съдържателна интерпретация на резултатите от тези анализи. В заключение тя обобщава, че резултатите от този експеримент показват колко важно е супрасегментните характеристики на езика да се включат към хипотезата за фонологичния дефицит. Освен това установените чрез този експеримент закономерности имат съществен принос към усилията да се разработят модели за ранна превенция, диагностика и терапия. В експеримент 3 са изследвани взаимовръзките между променливите чувствителност към прозодичните модели, фонологично осъзнаване, скорост на назоваване и скорост на четене. Използвани са посочените по-горе тестове за измерване на различните страни на фонологичното осъзнаване, като са включени и тестове за дискриминация на прозодични модели и за изследване на бързото серийно назоваване. Основната хипотеза на авторката е, че „чувствителността на децата към супрасегментните характеристики на речта може да подскаже нивото на техните по-късни умения във фонологичното осъзнаване, а от там и на процеса четене“. (с. 169). Резултатите от корелационния анализ показват, че скоростта на четенето е в статистически значима висока корелационна връзка с фонологичното осъзнаване, бързото серийно назоваване и дискриминацията на прозодичните модели. Данните от това изследване потвърждават основната хипотеза на авторката и имат съществен принос към изясняване на взаимовръзките между скоростта на четенето, фонологичното осъзнаване, способността за прозодична дискриминация и скоростта на назоваване. Механизмите на слуховата преработка, декодирането и разбирането при четене са изследвани в четвъртия експеримент. Авторката си е поставила два основни изследователски въпроса в това експериментално изследване: 1. Съществуват ли междуполови и възрастови различия при отделните компоненти на теста за слухова преработка на информация и 2. Кои компоненти от теста за слухова преработка имат отношение към: бързото серийно назоваване – обекти и букви; фонологичното осъзнаване – манипулиране и римуване; картинен речник; декодиране на думи; скорост на четене и четене с разбиране. За целта тя използва вече посочения по-горе инструментариум, като към него прибавя и тестове за слуховата обработка на информацията (скрининг теста TAVS, включващ 5 субтеста) и тест за измерване на разбирането при четене. Резултатите показват, че факторът пол не влияе статистически значимо върху изследваните променливи, а факторът възраст има

статистически значимо влияние само върху променливата праг на сливане. Корелационният анализ показва, че слуховата преработка е в най-силна корелационна взаимовръзка с фонологичното осъзнаване, скоростта на четене и декодирането. В заключение авторката прави обобщения в контекста на изследователските си задачи и хипотези, като подчертава най-съществените резултати от трите експериментални изследвания. Тя точно оценява значимостта на тези резултати за практиката на обучението по четене с разбиране. Поспециално показва какви са положителните последици от тях за „разпознаването и описването на спецификата на компонентите на процеса четене, а също и за диагностиката и терапията при неговите нарушения.“ (187). Тя прави и друг важен извод, който се отнася за бъдещи изследвания. Според нея „е важно да са потърсят благоприятните ефекти на музикалното обучение и обучението в слухова обработка на информацията, които доказано разширяват езиковите умения и подобряват четивните умения на децата и учениците. Тези стратегии са насочени към всички, включени в процеса на оgramотвяване, в това число и децата с нарушения и изоставане в развитието на разбирането и декодирането при четене.“ (с. 187).

В заключение ще обобща, че монографията на Катерина Щерева е фундаментален труд за четенето и всички свързани с него проблеми. Тя съдържа богата информация за теоретичните и експерименталните изследвания в тази област и представя широк спектър от собствени изследвания на авторката, които имат значим научен принос към проблемите, свързани с изучаването на четивните процеси. Авторката дава както съдържателни теоретични обяснения на множеството аспекти на тези процеси, така и ценни препоръки за практическото обучение в четене и за корекции на дефицити в четивния процес.

Съдържанието на статиите, научните съобщения и докладите на научни конференции в тази проблемна област е обобщено в рецензираната монография затова няма да се спирам върху тях. Публикациите в друга проблемна област, за фонологичното осъзнаване са обхванати в монографията „Фонологичното осъзнаване на децата. Превенция на дислексия“. София, Глосса Терапи, 2012. Тя пък, от своя страна, отразява изследванията по темата на дисертацията за получаване на научната и образователна степен „доктор“.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Гл.ас. Катерина Щерева е разработила и водила множество курсове в специалността „Специална педагогика – логопедия“. За периода от 2006 година до сега е преподавала на студенти в специалност „Специална педагогика – логопедия“ над 10 различни курса, сред които са лекциите по „Гласови нарушения“, „Комуникативни нарушения при гласови разстройства“ и „Логопедични практики, базирани на доказателства за ефективност“ (в бакалавърска степен по Логопедия); „Фонологично осъзнаване и превенция на нарушения на ученето“ – в магистърската програма по Комуникативни нарушения на развитието; Лекции и упражнения в онлайн базираната платформа MOODLE по дисциплината “Основи на

логопедията” в специалност “Специална педагогика”; семинарни упражнения по „Артикулационни нарушения“, „Въвеждане в специалността“, „Комуникативни нарушения при психични заболявания“, „Основи на речевата патология и терапия“, „Езикови нарушения на развитието“, „Основи на логопедията“; семинарни упражнения на английски език в учебна програма по Специална педагогика, която се преподава на английски език. Интензивната ѝ учебно-педагогическа дейност включва и активна работа със студенти и дипломанти. Д-р Щерева е била научен ръководител на един дипломант, консултирала е редица други дипломанти и е рецензирала множество дипломни работи. Все към университетската учебно-педагогическа дейност се отнася и участието ѝ в организацията и ръководството на преддипломната практика към бакалавърската и магистърската програма по Логопедия, редовно и задочно обучение. По отношения на учебно-педагогическата дейност д-р Щерева удовлетворява напълно критериите за заемане на академичната длъжност „доцент“.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Сред най-съществените научни приноси на кандидатката бих посочил теоретичните изследвания на четивните процеси и резултатите от експериментите за изследване влиянието на различни фактори върху тях. Ценен научен принос са и резултатите от изследването на предикторите за четенето с разбиране. Голям научно-приложен принос имат разработените от авторката множество тестове за бързото серийно назоваване – обекти и букви; фонологичното осъзнаване – манипулиране и римуване; декодирането на думи /четене без смисъл; тест „Картинен речник“ и тест за измерване на разбирането при четене на текст. Тези инструменти могат успешно да се използват както за бъдещи изследвания по проблемите на четенето, така и за диагностика на нарушенията в четивния процес. Справката за научните и научно-приложните приноси на кандидатката отразява реалните ѝ научни постижения.

6. Бележки и препоръки

Нямам бележки и препоръки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение ще обобщя, че гл. ас. д-р Катерина Щерева е изграден учен, с много добра подготовка по методология на изследователския процес, познава с необходимата достатъчност и задълбоченост научните публикации в областта на логопедията и свързаните с нея лингвистични, психологически и педагогически дисциплини. Притежава богат опит в академичната педагогическа дейност и умения да свързва резултатите от изследователската си дейност с практиката на обучението на студентите по специалността. Тя удовлетворява и най-строгите критерии за заемане на академичната длъжност „доцент“. Въз основа на високите си оценки за научноизследователската и академично-педагогическата ѝ дейност предлагам да се

даде на гл. ас. д-р Катерина Атанасова Щерева академичната длъжност ДОЦЕНТ. Призовавам и останалите членове на Научното жури да гласуват за това предложение.

София, 7.12.2018 г.

Подпис:

/ Проф. Енчо Герганов, д-р /